

СЕКЦІЯ 11.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

ХАРИТОНОВА ТЕТЯНА СВГЕНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права,
доктор юридичних наук, доцент

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СЕЛА: ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СПОРТСМЕНІВ

Відродження українського села відбувається через його соціальний розвиток, під яким слід розуміти комплекс суспільних відносин, які виникають у зв'язку з облаштуванням сільських територій, соціальним і матеріальним забезпеченням достатнього життєвого рівня сільського населення на рівні стандартів сучасного розвитку суспільства, а також вільного розвитку кожного селянина, що передбачає задоволення його потреб матеріального, морального, духовного та фізичного характеру [1, С. 37].

Стаття 29 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 року регулює питання фізкультурно-оздоровчої діяльності серед сільського населення, покладаючи обов'язки на виконавчі органи сільських, селищних рад, підприємства, установи та організації агропромислової галузі, що розташовані в сільській місцевості.

Але виконувати завдання вищезазначеним суб'єктам за умов постійної нестачі коштів у сільському, селищному бюджеті навіть на вирішення найнагальніших соціальних проблем непросто, а іноді й неможливо. Тому можна виділити низку проблем: 1) інфраструктура сфери фізичної культури і спорту у сільській місцевості. Всіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи охоплено лише 9,5% сільського населення. Показник охоплення сільських дітей заняттями у спортивних школах складає 5,4% від загальної чисельності сільської учнівської молоді, що вдвічі менше в середньому по країні. Одна неповно комплектна спортивна школа припадає на 280 сіл і селищ. Лише у 2% є відділення або навчальні групи ДЮСШ; 2) забезпечення у сільській місцевості фізкультурно-спортивними кадрами. Тут працює лише 7,3% тренерів-викладачів країни. В сере-

дньому в Україні на 83 учня сільської спортивної школи працює лише один тренер-викладач. Для порівняння, в містах України на одного тренера припадає 39 вихованців ДЮСШ. На 10281 сільську раду в Україні припадає лише 810 фахівців, що організовують роботу за місцем проживання, що складає менше ніж 10% від потреби. На 12 сільських рад припадає лише один інструктор фізичної культури, а один тренер зі спорту – на 42 села і селища [2]; 3) низький рівень фахової підготовки фізкультурних працівників у сільській місцевості. Серед спеціалістів дошкільних закладів освіти вищу фізкультурну освіту мають лише 13,1% (середній показник в Україні – 49,1%), а тренерів-викладачів з вищою освітою на селі лише 57,8% (середній показник в Україні – 69,8%). Лише 49,1 % інструкторів-методистів у сільській місцевості мають спеціальну фахову підготовку [2]; 4) низький рівень забезпечення населення спортивними спорудами та площинними спортивними майданчиками; 5) фінансування. Витрати на фізичну культуру і спорт у сільській місцевості складають лише 5% від загального фінансування сфери. З державного бюджету виділяється лише до 2% видаткової частини, а з місцевого – не більше 5%. Позабюджетне фінансування сільського фізкультурно-спортивного руху складає лише 4% від річного обсягу загального позабюджетного фінансування сфери фізичної культури і спорту; 6) на селі практично не існує зареєстрованих в установленому порядку осередків федерацій (асоціацій, організацій, спілок, об'єднань тощо) з видів спорту [2].

З урахуванням існуючих проблем, відповідно до аналітичної записки Національного інституту стратегічних досліджень «Щодо проблем розвитку соціальної інфраструктури сільських населених пунктів» пропонуються наступні рекомендації: соціальна інфраструктура має задовольняти життєві потреби людини та тим самим сприяти розвитку сільської економіки. Відсутність важливих структурних елементів соціальної сфери є причиною масового відтоку сільських мешканців та занепаду сільських територій. Тому необхідно вжити наступні заходи: 1) забезпечити контроль за виконаннями Державних цільових програм розвитку українських сіл (за основу взяти діючу Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 року, затверджену Постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 року № 1158), в тому числі у напрямках, що стосуються розвитку фізичної культури і спорту; 2) при розробці та затвердженні Державного бюджету України передбачати виділення бюджетних коштів для сільської місцевості у напрямках, зазначених у Законі України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» та в частині дотримання обсягів мінімального фінансування розвитку села; будівництва об'єктів невиробничого призначення у сільській місцевості; надання переваги селу порівняно з містом у спорудженні необхідних об'єктів (в тому числі об'єктів спорту), та забезпечення відповідно до науково обґрунтованих нормативів

якості спортивного та іншого обслуговування на селі; 3) розробити та подати до Верховної Ради України проект Довгострокової програми розвитку сільських територій, яка визначить їх статус (як об'єкта регулювання), створить правові засади для економічної бази їх розвитку, забезпечить формування інституційного середовища розвитку сільських територій, дозволить розмежувати заходи підтримки сільського господарства і сільських територій, реалізувати міжвідомчі програми, спрямовані на забезпечення безкоштовного навчання у різноманітних навчальних закладах мешканців сільської місцевості за направленням сільських рад з подальшим обов'язковим відпрацюванням їх в цій сільській місцевості не менше 3 років від закінчення навчального закладу тощо; 4) розглянути доцільність впровадження пільгового оподаткування для новостворених підприємств на сільських територіях у разі надання соціально-необхідних послуг або здійснення інфраструктурного забезпечення цих територій; 5) розглянути доцільність впровадження довгострокового безвідсоткового кредитування будівництва житла для фахівців сфери фізичної культури і спорту, що працюють у сільській місцевості; 6) забезпечити сприяння реалізації регіональних та місцевих стратегій і програм розвитку несільськогосподарських видів економічної діяльності на основі наявного ресурсного потенціалу та послугах конкретних сільських територій (як один із напрямків може бути впровадження альтернативної служби для тих вихованців спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю (училища, коледжі, інтернати, ліцеї, тощо), хто виявив бажання працювати за фахом у сільській місцевості; 7) з метою зупинення закриття та поступового відновлення діяльності раніше закритих, відкриття нових закладів соціально-культурного призначення в сільських населених пунктах, забезпечити розподіл видатків на їх фінансування між органами місцевої влади та агрохолдингами на засадах державно-приватного партнерства [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що пропаганда здорового способу життя, залучення сільських громад, зокрема дітей і молоді, до занять фізкультурою і спортом, змістовного дозвілля є надзвичайно потрібною справою. Це є дієвий засіб відволікти підростаюче покоління від небажаного впливу вулиці, надмірної прив'язаності до комп'ютерів та задіяти його фізичну активність на користь громаді, чому має сприяти держава шляхом вжиття необхідних заходів.

Список використаної літератури:

1. Статівка А. М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні: Монографія. – Х.: Право, 2007.
2. Розвиток фізичної культури і спорту серед сільського населення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tovarustvosokil.at.ua/publ/rozvitok_fizichnoji_kulturi_i_sportu_sered_silskogo_naselennja/1-1-0-1.
3. Щодо проблем розвитку соціальної інфраструктури сільських населених пунктів. Аналітична записка Національного інституту стратегічних дос-

лджень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.niss.gov.ua/articles/1132>.

Ключові слова: фізична культура, спорт, спортсмени, сільське населення, соціальний розвиток села.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, спортсмены, сельское население, социальное развитие села.

Key words: physical culture, sports, athletes, rural population, social development of the village.

КАРАКАШ ІЛЛЯ ІВАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права,
доктор юридичних наук

ПОЛІТИКО ПРАВОВИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНО-ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Світове сільське господарство представляє собою розгалужену систему господарської діяльності, що складається з аграрних виробництв усіх країн. Вона відрізняються величезною різноманітністю аграрно-земельних відносин, різним обсягом виробленої сільськогосподарської продукції, складом товарної та валової продукції, способами і методами землеробства і тваринництва тощо. Особливе місце тут займає Східноєвропейська регіональна система господарювання в аграрному секторі економічного розвитку. Майже всі країни Східної Європи, розташовані у природних зонах з переважно сприятливими умовами для ведення сільського господарства. Однак, якщо в Західній Європі сільськогосподарські угіддя займають до 3/5 земельних площ, то у Східноєвропейських країнах їх використовується складає менш 2/5 земельних ресурсів. Це у другій половині ХХ століття обумовило здійснення масштабних перетворень у сільському господарстві Східної Європи з метою перетворення його у товарне механізоване і меліоративне виробництво, де переважали великі колективні та державні підприємства, як спеціалізованого, так і багатогалузевого напрямів діяльності.

Проте у сільському господарстві регіону у 90-ті роки минулого століття відбулися докорінні соціально-виробничі зрушення, викликані переходом від планової економіки до ринкових економічних відносин. Замість домінування у більшості Східноєвропейських країн великих державних і кооперативних підприємств була створена багатокладна система господарювання, яка засновувалась на нових організаційно-правових формах підприємницької діяльності та новостворених підприємствах (кооперативних, акціонерних, корпоративних, приватних тощо). Одночасно різко зросла кількість фермерських